

Из неземните земенски красоти

От Марио Диновски

В един топъл пролетен ден през 2019 година решихме семейно да се разходим до някое красиво място в България. По мое настояване избрахме да отидем на едно много обичано и често посещавано от мен място, а именно Земенския пролом.

Живеем в един от южните квартали на столицата, затова най-удобно ни беше да вземем влака от гара Горна баня. Качихме се на БВ № 6621 от София за Кюстендил, който тръгва от Централна гара София в 8:30 часа. Малко условно този влак е наречен бърз, защото спира на всички гари и спирки от София до Перник.

Малко след гара Перник влакът минава през прохода Кракра, на възвишение над който се намира едноименната крепост. От прозореца на влака може да се види част от нея. Струва си да се посети мястото. Лично аз съм ходил при друго мое пътуване.

Железопътната линия минава и през градовете Батановци и Радомир. Радомир е малък град, но пък в него има скрито нещо много интересно. Там се намира водопад Бучалото, който е единственият водопад в страната в рамките на населено място. Рекичката, на която се намира, не е много пълноводна, затова водопадът е пълноводен само пролетта и след дъжд.

След Радомир линията се отклонява за Благоевград и за Кюстендил. Единственият друг град в отсечката до Кюстендил е Земен. След като влакът премине през него, навлиза в красивия Земенски пролом. Интересно е, че няма прокаран шосеен път през дефилето, а само с влак може да се премине. Това прави пътуването с железницата уникално. Тук-там се вижда някой черен път или малка къщичка, върху която времето се е стоварило неумолимо. Предполагам, че някога това са били вили, от които сега е останал само блед спомен.

Река Струма си проправя път през планината, виейки се като змия между околните ридове и възвишения. Има множество големи меандри, които я карат постоянно да криволичи и често да променя посоката си на течение. На много места железопътната линия минава през тунели. Погледнеш ли нагоре, през прозорците на влака, дъхът ти спира! Високо се издигат величествени канари. Големите скали са надвиснали страховито над реката и линията, подобно на великани. На места има отделни остри зъбери, издигащи се високо, сякаш всеки миг ще пробият небето.

Мястото е така диво, така девствено, все още почти недокоснато от човека. Това го прави толкова интересно и уникално. Единствено кариера „Скакавица“ разваля природната идилия. Тя е до самата железопътна линия и неумолимо година след година разваля ландшафта. Според мен, на такива красиви природни места не би трябвало да се осъществява подобна дейност.

Малко след кариерата е спирка „Скакавица“, на която ние слязохме. Постройката на гарата само загатва за някогашния си внушителен вид наред планината. Тя изглежда голяма за обикновена спирка в дефилето, където няма населено място. Днес е съвсем разбита и в окаяно състояние, само блед спомен на миналото.

Влакът потегли бавно. Тръгнахме по самата линия, като вървахме плътно встрани от нея. Бях проверил преминаващите влакове и не се очакваше скоро да мине друг. Долу, под нас шумеше Струма. След кратко ходене стигнахме до следващия тунел на влака. Пътеката се отклонява малко преди него, изкачва се и минава над тунела. Отгоре се виждат релсите и следващия тунел, който започва непосредствено след мост над реката. Оттам гледката е наистина внушителна.

Водопад Полска скакавица и кацналата над него църква „Св. Димитър“

Пътеката следва реката и след четвърт час недалеч от нас се появи скалата, от която се спуска един от най-красивите, според мен, водопади в България – Полска Скакавица. Преди години, когато го видях за първи път, той ме смая, но тогава достъпът до него беше много труден и дори опасен и можеше да се наблюдава само отдалеч. В последните години беше изградена пътека, която отвежда до самия водопад. Тя се състои от множество стъпала и отвежда до две нива на водния пад. Решихме да отидем първо на горното ниво. Качихме се по доста стълби, докато стигнем заветната цел.

По пътеката към Ниво 2 на водопада

Оказахме се горе-долу по средатата на водопада. Тук падът на водата е около петнайсет-двайсет метра до мястото, на което бяхме ние, а след това продължава надолу. Направена е площадка с гледка, на която в буквалния смисъл си под пръските на водопада. От нея се открива прекрасна панорама към долината на река Струма и планинските ридове. Минах и зад водните пръски. Усещането е уникално! Мястото е наистина прекрасно! Реално тази част е като отделен водопад, който е част от по-големия. Водата пада много красиво, като се разделя на много струи и каскади.

Изглед към водопад Полска Скаквица от Ниво 2

След това слязохме на долното ниво. Тук вече пред нас се разкри нещо неземно. Замая ме самата гледка. Такава красота, такова приказно място! Виждаш целия водопад в пълния му блясък. Водата пада с грохот от скалите на хиляди струи, създавайки неописуема водна

феерия. Понеже скалите са карстови, а каскадите бигорни, водата в горната част подскача и се разделя на хиляди пръски. В лявата страна се изсипва от седемдесет метра, като се разбива в камъните долу с трясък. Водата от горното ниво пада от дясната страна като перде от водни капки. Цялото място е невероятно красиво. Всичко наоколо бе в мъх и зеленина, макар да не беше лято. Навсякъде се носеха водни пръски, все едно си под непрестанен дъжд.

Изглед към водопад Полска Скакавица от Ниво 1

Може да се мине зад водната завеса, като се застава под скалата, на която е площадката на горното ниво. А там, под нея, имаш чувството, че си под огромен душ. Отвсякъде падат капки вода, процеждайки се през варовика. Веднъж застанал зад водния пад, усещането е неопишимо. Можеш да погледнеш света през пелена от безброй капки. Слънчевите лъчи се отразяват във водните струи и се заформя невероятен спектакъл на светлината.

Изглед зад водната завеса на водопада

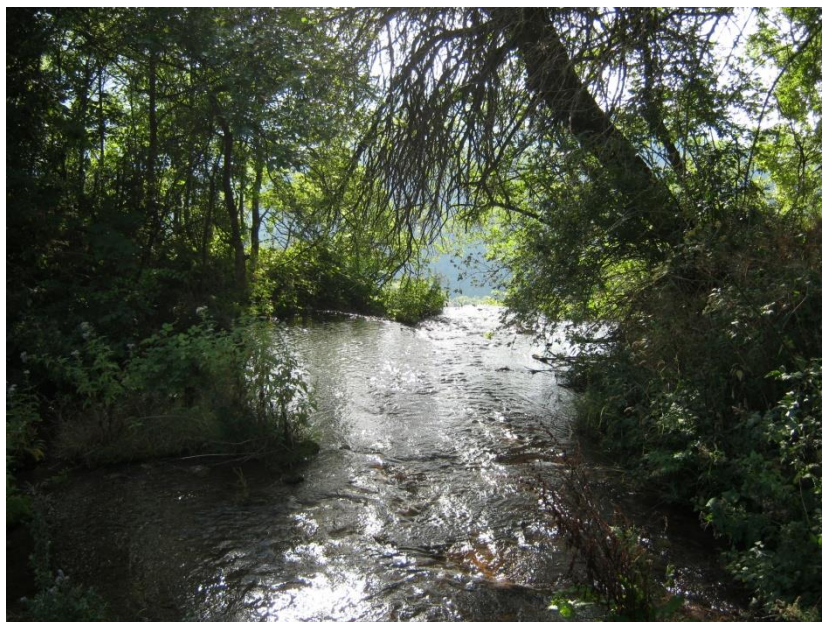
Постояхме известно време, наслаждавайки се на величието на природата. Интересно е как на толкова малка по дължина рекичка има толкова красив водопад. Тук е мястото да спомена, че Полска Скакавица е един от най-високите водопади в страната и единственият

у нас, чиято височина нараства - това е така поради наличието на много варовик във водата. Малко след като се спусне от седемдесет метровата скала рекичката се влива в Струма.

Естествен заслон по пътя към началото на водопада

От пътеката има отклонение, което води към горната част на водопада и село Полска Скакавица. След известно изкачване и кратка почивка на „заслон“ в естествена пещера се качихме отгоре на скалите. Виждат се няколко къщи на голямо разстояние една от друга. Това е крайна махала на селото. Една от къщите е непосредствено до реката преди скока ѝ от седемдесет метра. В нея живеят хора и до днес, което ме изненада. Зачудих се как някой може да обитава толкова откъснато от света място. Донякъде има нещо романтично във всичко това, пък и си непосредствено свързан с природата. Същевременно си изправен пред множество проблеми, които в повечето населени места са решени. Реално минахме през двора на къщата, или поне така казаха стопаните, за да стигнем до мястото, където реката се спуска в бездната. А тя така спокойно си тече, все едно след миг няма да скочи десетки метри...

Малката река, от която води началото си водопада

На няколко метра от рекичката има още един интересен обект. На самия ръб на скалата стои малката църква „Свети Димитър“, построена през 1862 г. Въпреки скромния си вид и ударите на времето, тя привлича със спокойствието си. Изглежда толкова естествено, сякаш се е сляла с пейзажа и винаги е била там. Беше отворена и ние влязохме в нея. Усетих нещо специално, колкото и странно да звучи. На това забравено от Бога място се почувствах много по-близо до Него. Усетих вътрешно успокоение и душевен мир. Почувствах истински уют.

Църквата „Св. Димитър“

Тръгнахме обратно по пътеката към подножието на скалите. По пътя срещнахме и други хора, повечето от които изпълняваха обратния на нас маршрут. Те бяха дошли с кола до селото и оттам отиваха надолу до водопада. Казаха, че са оставили колите си далеч, защото до крайната махала път няма. Това ме убеди в нещо, което подозирах и преди това – най-удобно до водопад Полска Скакавица се стига с влак. Ако човек реши да види само водопада, без да се качва на скалата отгоре, то тогава влакът със сигурност е най-удобен, защото железопътна спирка „Скакавица“ е най-близкото място до това природно творение.

Върнахме се в подножието на водопада. Решихме да се отбием на друго наше любимо място - там, където рекичката се влива в Струма. Около брега има удобни места за почивка, на които човек може да се отпусне и да се слее с природата. Ромонът на течащата вода действа така успокояващо, че ти се иска никога да не си тръгнеш оттам. Коритото на Струма тук е много живописно. Около бреговете има големи туфи трева, които заедно с водата образуват жива мозайка.

Река Струма

По пътя, по който бяхме дошли, се върнахме на спирка „Скакавица“. Скоро дойде и влакът. Малко уморени, но заредени духовно, се отправихме към следващата си цел с КПВ № 60216 от Кюстендил до Радомир. Отново имах възможност да се наслаждавам на красивия Земенски пролом, чиято прелест може да бъде видяна само от влака.

След около двацет минути слязохме на железопътна гара Земен. За жалост, това е един от многото обезлюдяващи се градове у нас. Тъжно е, защото има красиво местоположение на самия вход/изход (зависи в коя посока се пътува) на едноименния пролом на Струма.

Искахме да посетим Земенския манастир „Свети Йоан Богослов“, на който не бяхме ходили отдавна. Разстоянието от гарата до обителта е около два километра, но се изминава лесно и е приятна разходка между къщи, зеленчукови и овощни градини.

Самият манастир също е много интересен като обект, най-малко защото е основан през XI век, което му придава голяма историческа стойност. Най-впечатляваща, разбира се, е църквата, която е оцеляла от самото основаване на обителта. Тя има необикновената за храм квадратна форма. В нея могат да се видят останки от стенописи от XI и XIV век, както и каменен олтар. Забележително е, че манастирската обител е рухвала и отново възстановявана няколко пъти, а църквата със стенописите е оцеляла повече от 9 века. Днес манастирът представлява музей и е филиал на Националния исторически музей.

Църквата и камбанария в Земенския манастир

Скътан сред пазвите на планината, манастирът е много приятно място за разходка и отмора. Заедно с това, човек може да посети един интересен и значим исторически обект и да обогати своята култура.

По обратния път до гарата слънцето за миг се скри и се появиха облаци. Ускорихме крачка, предусещайки какво ще се случи. Скоро започнаха да падат първите капки дъжд. Може да звучи странно, но беше приятно. Докато стигнем до гарата дъждът напълно спря, а ние бяхме мокри, но бързо изсъхнахме на слънцето.

Не за първи път посещавахме манастира, но за пръв път го съчетавахме с водопад Полска Скавица. Оказа се, че не е никак трудно и е възможно в един ден.

Докато взимахме билети на гарата, видяхме че вътре в нея има поставени табла за историята на строителството на железопътната линия. Оказаха се доста интересни. И определено мога да кажа, че ме впечатли факта, че са поставени.

Качихме се на КПВ № 60218 от Кюстендил до Радомир, където прави връзка с БВ № 5622 от Благоевград за София. Пристигайки на гара Горна Баня привечер, осъзнахме колко добре бяхме осмислили почивния си ден. Прибрахме се доволни и заредени от видяното и преживяното.